

9190 Kwaśne dąbrowy

Koordynator: Paweł Pawlaczyk

Eksperti lokalni: Heise Waldemar, Izydorek Ireneusz, Kujawa-Pawlaczyk Jolanta, Pawlaczyk Paweł, Reczyńska Kamila, Wasiak Piotr, Kazimierski Jakub, Klub Przyrodników, Gawroński Arkadiusz

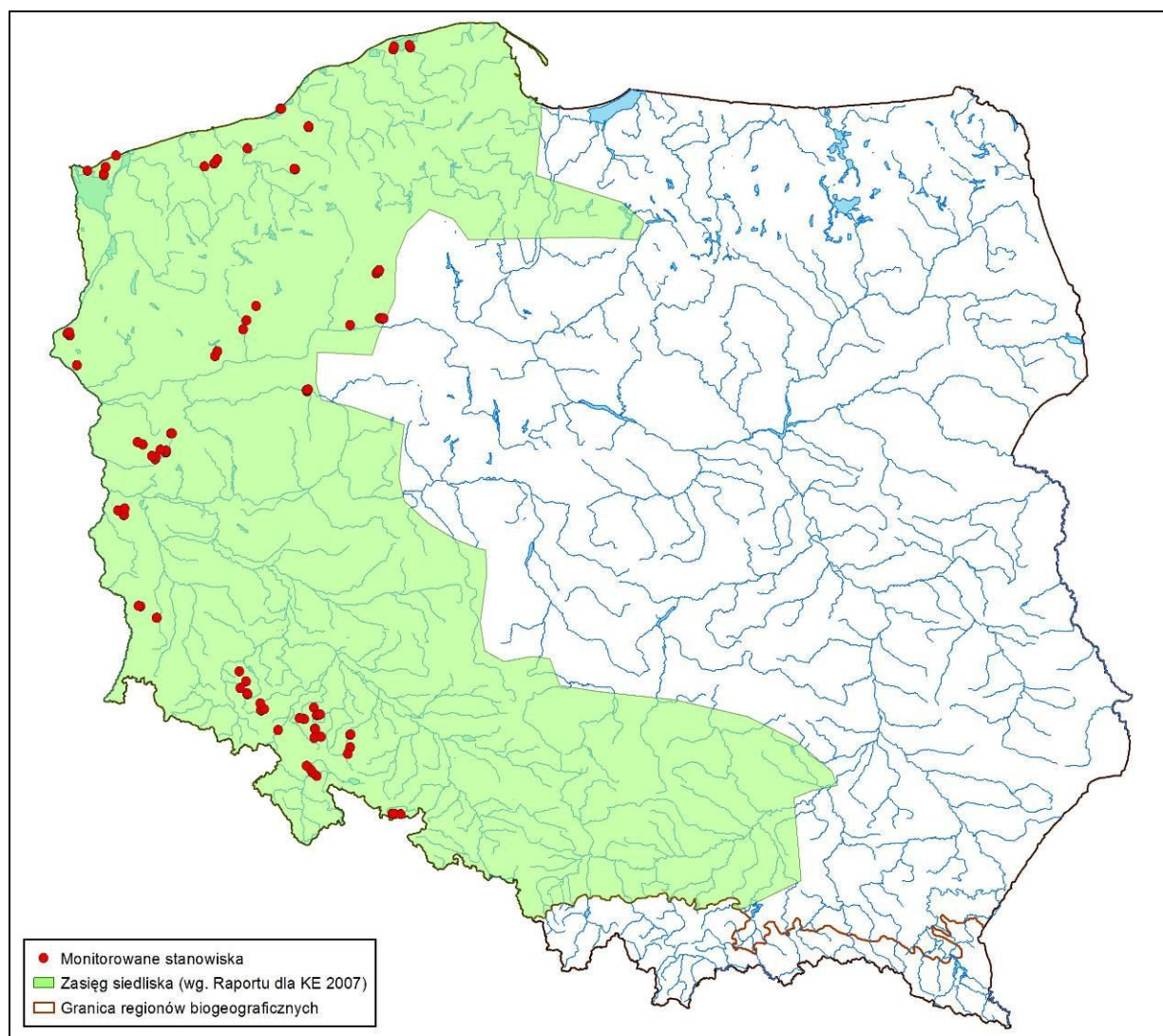
Liczba i lokalizacja stanowisk i obszarów monitoringowych

Prace monitoringowe były prowadzone w latach 2009, 2010 i 2011.

Siedlisko występuje wyłącznie w regionie kontynentalnym, a jego zasięg jest ograniczony do zachodniej części Polski.

W latach 2009-2011 monitorowano stan 107 stanowisk rozmieszczonych w całym areale występowania tych dąbrów.

Jako siedlisko 9190 rozumiano w monitoringu wszystkie kwaśne dąbrowy – zgodnie z konkluzjami Seminarium Biogeograficznego dla regionu kontynentalnego, zgodnie ze stanowiskiem Komisji Europejskiej i zgodnie z deklaracją władz polskich złożoną Komisji Europejskiej w związku z prowadzonym przez Komisję postępowaniem wyjaśniającym w sprawie zbyt wąskiej interpretacji siedliska 9190 w Polsce. Interpretacja siedliska nie ogranicza się tylko do pomorskiego lasu brzoźowo-dębowego *Betulo-Quercetum*, jak sugerowałoby obowiązujące (lecz przewidziane do nowelizacji w tym zakresie) rozporządzenie Ministra Środowiska.

Ryc. 1. Rozmieszczenie stanowisk monitoringu na tle zasięgu geograficznego siedliska

Tab. 1. Zestawienie badanych stanowisk i obszarów

Nazwa stanowiska	Lokalizacja stanowiska w obszarze N2000
Janowiec	-
Las Włoszakowicki I	-
Las Włoszakowicki II	-
Las Włoszakowicki III	-
Rychtal I	-
Rychtal II	-
Grochowo	Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008
Łagowskie	Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008
Łagowskie II	Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008
Łagów Lubuski	Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008
Raków	Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008
Templewko	Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008
Dąbrowy Gubińskie I	Dąbrowy Gubińskie
Dąbrowy Gubińskie II	Dąbrowy Gubińskie
Dąbrowy Gubińskie III	Dąbrowy Gubińskie
Dąbrowy Gubińskie IV	Dąbrowy Gubińskie

Chruszczyń	Dąbrowy Krotoszyńskie PLH300002
Rożki	Dąbrowy Krotoszyńskie PLH300002
Różopole	Dąbrowy Krotoszyńskie PLH300002
Taczanów	Dąbrowy Krotoszyńskie PLH300002
Dąbrowy Krzymowskie - Kuropatniki	Dąbrowy Krzymowskie
Dąbrowy Krzymowskie - Rezerwat	Dąbrowy Krzymowskie
Dąbrowy Krzymowskie 2	Dąbrowy Krzymowskie
Dąbrowy Krzymowskie 3	Dąbrowy Krzymowskie
Atanazewo (Dąbrowy Obrzyckie)	Dąbrowy Obrzyckie PLH300003
Daniele (Dąbrowy Obrzyckie)	Dąbrowy Obrzyckie PLH300003
Przy Świetlistej Dąbrowie (Dąbrowy Obrzyckie)	Dąbrowy Obrzyckie PLH300003
Przy Torze (Dąbrowy Obrzyckie)	Dąbrowy Obrzyckie PLH300003
Dębowa Góra I	Dębowa Góra
Dębowa Góra II	Dębowa Góra
Dębowa Góra III	Dębowa Góra
Dębowa Góra IV	Dębowa Góra
Dolina Czyżynki	Dobromierz PLH020034
Góra Kruczy	Dobromierz PLH020034
Grabnik	Dobromierz PLH020034
Wzniesienie nad zbiornikiem Dobromierz	Dobromierz PLH020034
Sierakowo 1	Dolina Bielawy PLH320053
Sierakowo 2	Dolina Bielawy PLH320053
Dolina Ilanki I	Dolina Ilanki PLH080009
Dolina Ilanki II	Dolina Ilanki PLH080009
Byszewice	Dolina Noteci PLH300004
Debolas	Dolina Radwi, Chocieli i Chotli PLH320022
Gizalki 1	Dolina Radwi, Chocieli i Chotli PLH320022
Gizalki 2	Dolina Radwi, Chocieli i Chotli PLH320022
Góra Debien	Góry Bardzkie PLH020062
Lisiura	Góry Bardzkie PLH020062
Rezerwat Cisy	Góry Bardzkie PLH020062
Góra Swarna	Góry i Pogórze Kaczawskie PLH020037
Myslibórz	Góry i Pogórze Kaczawskie PLH020037
Stanisławów	Góry i Pogórze Kaczawskie PLH020037
Swiny bezimienne wzniesienie	Góry i Pogórze Kaczawskie PLH020037
Wawóz Lipy	Góry i Pogórze Kaczawskie PLH020037
Dębowiec	Góry Opawskie
Olszak 1	Góry Opawskie
Olszak 2	Góry Opawskie
Pokrzywna	Góry Opawskie
Lazy 1	Jezioro Bukowo PLH320041
Lazy 2	Jezioro Bukowo PLH320041
Debica 1	Kemy Rymańskie PLH320012
Debica 2	Kemy Rymańskie PLH320012
Kamica	Kemy Rymańskie PLH320012
Malobór	Kemy Rymańskie PLH320012
Kompleks lesny k. Sulistrowic 1	Masyw Ślęży PLH020040
Kompleks lesny k. Sulistrowic 2	Masyw Ślęży PLH020040
Wiezyca	Masyw Ślęży PLH020040

Winna Góra	Masyw Ślęży PLH020040
Mieszkowicka Dąbrowa	Mieszkowicka Dąbrowa
Zagórze	Ostoja Nietoperzy Gór Sowich PLH020071
Las Włoszakowicki IV	Ostoja Przemęcka PLH300041
Babi Dół	Ostoja Słowińska PLH20023
Gace	Ostoja Słowińska PLH20023
Krasne Łączki	Ostoja Słowińska PLH20023
Łokciowe	Ostoja Słowińska PLH20023
Dąbrowa w Korytach I	Stara Dąbrowa w Korytach
Dąbrowa w Korytach II	Stara Dąbrowa w Korytach
Dąbrowa w Korytach III	Stara Dąbrowa w Korytach
Dąbrowa w Korytach IV	Stara Dąbrowa w Korytach
Gozdnica	Uroczyska Borów Dolnośląskich PLH080027
Jamno	Uroczyska Borów Dolnośląskich PLH080027
Parowa 1	Uroczyska Borów Dolnośląskich PLH080027
Parowa 2	Uroczyska Borów Dolnośląskich PLH080027
Uroczyska Kujańskie I	Uroczyska Kujańskie
Uroczyska Kujańskie II	Uroczyska Kujańskie
Uroczyska Kujańskie III	Uroczyska Kujańskie
Uroczyska Kujańskie IV	Uroczyska Kujańskie
Ługi w Puszczy Drawskiej	Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320014
Półwysep Dębowy w Drawieńskim Parku Narodowym	Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320014
Sarbinowo w Puszczy Drawskiej	Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320014
Stare Kurowo w Puszczy Drawskiej	Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320014
Śródzieżerze Marta-Płociowe w Drawieńskim Parku Narodowym	Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320014
Warnie Bagno – Książęca Tablica	Warnie Bagno PLH320047
Wierzchomińskie Bagno	Warnie Bagno PLH320047
Czaplice	Wolin i Uznam PLH320019
Dargobadz	Wolin i Uznam PLH320019
Lunowo	Wolin i Uznam PLH320019
Swietousc	Wolin i Uznam PLH320019
Warnowo	Wolin i Uznam PLH320019
Góra Szczytna	Wzgórza Kiełczyńskie PLH020021
Kamieniolom	Wzgórza Kiełczyńskie PLH020021
Kołaczków 1	Wzgórza Niemczańskie
Kołaczków 2	Wzgórza Niemczańskie
Piekietko	Wzgórza Niemczańskie
Piława	Wzgórza Niemczańskie
Debny/Biały Kosciół 1	Wzgórza Strzelińskie PLH020074
Debny/Biały Kosciół 2	Wzgórza Strzelińskie PLH020074
Kompleks lesny k. Kalinowic Górnych	Wzgórza Strzelińskie PLH020074
Kompleks lesny k. Skalic	Wzgórza Strzelińskie PLH020074

Zbadane w 2009, 2010 i 2011 r. stanowiska pokrywają cały zasięg siedliska przyrodniczego; ich rozmieszczenie jest wystarczające.

Dotychczas siedlisko było monitorowane w PMŚ w 2009 r. i 2010 r. Dane o nim, w tym oceny jego stanu, znajdują się także w dokumentacjach i planach ochrony form ochrony przyrody, a dane o cechach

drzewostanów – także w opisach taksacyjnych planów urządzenia lasu odpowiednich nadleśnictw, sporządzanych co 10 lat.

Wyniki badań i ocena stanu zachowania

Wykonane dotychczas badania są w pełni reprezentatywne dla regionu biogeograficznego.

Siedlisko występuje wyłącznie w kontynentalnym regionie biogeograficznym. Jego zasięg jest ograniczony do zachodniej Polski. Występuje w pasie przymorskim jako „nadmorski las dębowo-brzozowy”, na niżu Polski zachodniej jako „kwaśne dąbrowy niżowe, na Pogórzu Sudeckim i w niższych partiach Sudetów jako „kwaśne dąbrowy podgórskie”. Stan zachowania na badanych stanowiskach jest zróżnicowany; jednak najczęściej dąbrowy są mniej lub bardziej zniekształcone.

Reprezentatywność wyników, rozmieszczenie stanowisk

Wspólnie ze stanowiskami objętymi monitoringiem w roku 2009 i 2010, badane obecnie stanowiska pokrywają cały zasięg geograficzny siedliska przyrodniczego i dają próbkę reprezentatywną do oceny jego stanu w obszarach Natura 2000.

Ocena stanu zachowania siedliska 9190 dla obszarów Natura 2000

Parametr „powierzchnia” był oceniany najlepiej w obszarach: Dąbrowy Krotoszyńskie, Dolina Bielawy, Dobromierz, Góry Bardzkie, Góry i Pogórze Kaczawskie, Jezioro Bukowo, Masyw Ślęży, Ostoja Przemęcka, Warnie Bagno; natomiast najgorzej w obszarach: Wzgórza Strzelińskie, Wzgórza Kiełczyńskie, Ostoja Nietoperzy Gór Sowich, Dolina Noteci, Dolina Ilanki Dąbrowy Obrzyckie.

Parametr „specyficzna struktura i funkcje” oceniono na FV tylko w dwóch obszarach – Warnie Bagno oraz Jezioro Bukowo. Parametr ten był obniżany najczęściej ze względu na wskaźniki: Gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy, Wiek drzewostanu (obecność starodrzewu), Martwe drewno (łącznie zasoby), Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości, Naturalne odnowienie dębu, Ekspansywne gatunki obce w podszycie i runie.

Ocenę złą (U2) otrzymały jednak tylko trzy obszary: Wzgórza Strzelińskie, Wzgórza Kiełczyńskie oraz Dąbrowy Krotoszyńskie.

Najlepsze perspektywy ochrony mają obszary: Warnie Bagno, Uroczyska Puszczy Drawskiej, Jezioro Bukowo, Góry i Pogórze Kaczawskie, Góry Bardzkie, Dolina Bielawy; natomiast najgorsze: Dąbrowy Krotoszyńskie, Wzgórza Kiełczyńskie oraz Wzgórza Strzelińskie.

Podsumowanie wyników umożliwiło przeprowadzenie oceny ogólnej obszarów, która wykazała że stan ochrony dąbrów jest właściwy tylko w dwóch obszarach: Warnie Bagno, Jezioro Bukowo.

W obszarze Natura 2000 PLH020021 Wzgórza Kiełczyńskie siedlisko zachowało się w obszarze w niewielkich fragmentach. Większość płatów kwalifikowana jako 9190 jest w rzeczywistości grądem 9170 bądź zdegenerowaną świetlistą dąbrową 91I0. W drzewostanie płatów lepiej zachowanych dominuje dąb bezszypułkowy *Quercus petraea* podobnie jak w warstwie krzewów. Runo z niewielkim udziałem gatunków typowych dla kwaśnych dąbrów zdominowane jest przez gatunki ekspansywne takie jak perz właściwy

Agropyron repens czy niecierpek drobnokwiatowy *Impatiens parviflora*. O silniej eutrofizacji runa świadczy także duży udział kuklika pospolitego *Geum urbanum* czy bodziszka cuchnącego *Geranium robertianum*.

W obszarze Natura 2000 PLH020034 Dobromierz siedlisko rozwija się w obszarze na dość stromych stokach, przeważnie o wystawie S i SW. W drzewostanie panuje dąb bezszypułkowy *Quercus petraea*. W domieszce może pojawić się sosna zwyczajna *Pinus sylvestris* i brzoza brodawkowata *Betula pendula*. Warstwa krzewów w przeważającej części płatów nie wykształca się. Runo ma przeważnie charakter trawiasto zielny i cechuje je typowa dla siedliska kompozycja gatunkowa.

W obszarze Natura 2000 PLH020037 Góry i Pogórze Kaczawskie siedlisko rozwija się zarówno na bardzo stromych stokach, jak i wypłaszczeniach terenu. Zespoły kwaśnych dąbrów występują na skałach kwaśnych takich jak porfir, ale także i na bardziej zasadowych jak kompleks skał zieleńcowych. W Górach Kaczawskich szczególnie rozpowszechniona jest bogatsza w gatunki odmiana zespołu *Luzulo-Quercetum genistetosum tinctoriae* z bogatym runem, w skład którego poza gatunkami borowymi i typowymi dla kwaśnych dąbrów wchodzi także gatunki ciepłolubne. Drzewostan w kwaśnych dąbrowach tworzy przede wszystkim dąb bezszypułkowy *Quercus petraea*, któremu w miejscach, gdzie siedlisko rozwija się na stromych skalistych stokach, towarzyszy sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*. Niekiedy w domieszce pojawia się także buk zwyczajny *Fagus sylvatica*. Warstwa krzewów jest bardzo słabo rozwinięta i tworzona głównie przez dąb. Runo w zależności od podłoża geologicznego rozwinięte jest bardzo różnie. Na skałach kwaśnych jest ono bardzo ubogie w gatunki i zdominowane przez śmiełek pogięty *Deschampsia flexuosa* i borówkę czarną *Vaccinium myrtillus*. Na skałach bardziej zasadowych jest znacznie bogatsze i wówczas daje się zauważyć w nim większy udział gatunków lasów żyznych wiechlina gajowa *Poa nemoralis*, przytulia Schultesa *Galium schultesii*, pszeniec gajowy *Melampyrum nemorosum*.

W obszarze Natura 2000 PLH020040 Masyw Ślęży siedlisko reprezentowane jest przez dwa typy zbiorowisk. Wykształca się zarówno w miejscach płaskich, jak i na stokach o znacznym nachyleniu. W drzewostanie dominantem jest dąb bezszypułkowy *Quercus petraea*, w domieszce pojawiają się sosna zwyczajna *Pinus sylvestris* i buk zwyczajny *Fagus sylvatica*. Warstwa krzewów jest zazwyczaj słabo rozwinięta i tworzona głównie przez dąb bezszypułkowy *Quercus petraea*, *Sorbus aucuparia*, *Frangula alnus*, bądź nie ma jej wcale. Runo jest ubogie gatunkowo, przeważają w nim taksony typowe dla siedliska: kosmatka gajowa *Luzula luzuloides*, borówka czarna *Vaccinium myrtillus*, pszeniec zwyczajny *Melampyrum pratense*, trzcinnik leśny *Calamagrostis arundinacea*.

W obszarze Natura 2000 PLH020062 Góry Bardzkie siedlisko zajmuje stoki o dużym nachyleniu i wystawie głównie SW. W drzewostanie dominuje dąb bezszypułkowy *Quercus petraea*, w domieszce pojawiają się sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*, buk zwyczajny *Fagus sylvatica* i cis pospolity *Taxus baccata*, a na niektórych powierzchniach także świerk pospolity *Picea abies*. Warstwa krzewów jest przeważnie słabo rozwinięta i tworzona przez gatunki drzewostanu. W runie najczęściej spotyka się kosmatkę gajową *Luzula luzuloides*, śmiełek pogięty *Deschampsia flexuosa*, borówkę czarną *Vaccinium myrtillus*, trzcinnik leśny *Calamagrostis arundinacea* i wiechlinę gajową *Poa nemoralis*. Runo z reguły jest ubogie i osiąga niewielkie pokrycie. Duży udział w siedlisku mają mszaki.

W obszarze Natura 2000 PLH020071 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich siedlisko zostało zbadane wyłącznie na jednym stanowisku. Na badanym stanowisku siedlisko wykształciło się na stoku o wystawie SW, poniżej zamku Grodno w granicach rezerwatu Góra Choina. W podłożu występują gnejsy. W drzewostanie zdecydowanie przeważa dąb bezszypułkowy *Quercus petraea*, a towarzyszy mu sosna zwyczajna *Pinus sylvestris* i buk zwyczajny *Fagus sylvatica*. Warstwa krzewów jest bardzo słabo rozwinięta. W runie dominantami są borówka czarna *Vaccinium myrtillus*, śmiełek pogięty *Deschampsia flexuosa* oraz wrzos zwyczajny *Calluna vulgaris*.

W obszarze Natura 2000 PLH020074 Wzgórza Strzebińskie siedlisko występuje w kompleksie z łąką środkowoeuropejską. W związku z tym w jego płatach można obserwować gęsty podrost lipy

drobnolistnej *Tilia cordata* i leszczyny pospolitej *Corylus avellana*. W drzewostanie dominuje dąb bezszypułkowy *Quercus petraea*, w domieszce występuje buka zwyczajny *Fagus sylvatica*. Warstwa krzewów jest przeważnie dobrze rozwinięta i tworzona przez buk zwyczajny *Fagus sylvatica*, lipę drobnolistną *Tilia cordata* oraz kruszyną pospolitą *Frangula alnus*. W płatach najlepiej zachowanych w runie występują gatunki reprezentatywne dla siedliska. W płatach najbardziej zdegenerowanych największy udział mają gatunki ekspansywne zarówno rodzime jak i obce.

W obszarze Natura 2000 PLH080008 Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie kwaśne dąbrowy występują głównie w środkowej i północno-wschodniej części obszaru (północna część prawego ramienia obszaru). Liczne są postaci przejściowe między kwaśnymi dąbrowami a grądem, oraz między kwaśnymi dąbrowami a kwaśnymi buczynami

W obszarze Natura 2000 PLH080009 Dolina Ilanki siedlisko kwaśnych dąbrów występuje rzadko. Najczęściej są to niewielkie płaty zlokalizowane na krawędziach wąwozów schodzących do doliny. Drzewostan buduje najczęściej dąb bezszypułkowy, w warstwie krzewów gdzieś tam chętnie odnawia się buk zwyczajny. W runie występują m.in. turzyca pigułkowata *Carex pilulifera*, orlica pospolita *Pteridium aquilinum*, śmiełek pogięty *Dechampsia flexuosa* i borówka czarna *Vaccinium myrtillus*. W miejscach prześwietlonych pojawia się trzcinnik piaskowy *Calamagrostis epigejos*. Warstwa mchów jest dość słabo rozwinięta, reprezentują ją najczęściej złotowłos strojny *Polytrichastrum formosum* i rokitnik pospolity *Pleurozium schreberi*.

W obszarze Natura 2000 PLH300003 Dąbrowy Obrzyckie rozproszone płaty dąbrów występują wśród leśnych zbiorowisk zastępczych z sosną

W obszarze Natura 2000 PLH320012 Kemy Rymańskie kwaśne dąbrowy występują jako dębowe lasy na lokalnych wzniesieniach lub na terenie płaskim.

W obszarze Natura 2000 PLH320019 Wolin i Uznam kwaśne dąbrowy występują jako dębowe lasy na lokalnych wzniesieniach lub na terenie płaskim, a także w formie nadmorskiej jako „nadmorski las sosnowo-dębowo-brzozowy”

W obszarze Natura 2000 PLH320022 Dolina Radwi, Chocieli i Chotli Rymańskie kwaśne dąbrowy występują jako dębowe lasy na lokalnych wzniesieniach lub na terenie płaskim.

W obszarze Natura 2000 PLH320041 Jezioro Bukowo występuje nadmorska forma siedliska przyrodniczego 9190 - las sosnowo-dębowo-brzozowy. W tym obszarze zbiorowisko to rośnie na murszu przesuszonego, dużego torfowiska

W obszarze Natura 2000 PLH320053 Dolina Bielawy kwaśne dąbrowy są reprezentowane przez gospodarcze, stare drzewostany dębowe na zboczach doliny. W dole zbocza kwaśne dąbrowy przechodzą w grądy

W obszarze Natura 2000 PLH300002 Dąbrowy Krotoszyńskie siedlisko zajmuje duże obszary, dominując w kompleksie leśnym. Znamienne jest tu występowanie kwaśnych dąbrów w wariantcie wilgotnym, z gatunkami higrofilnymi – zespół roślinny *Molinio-Quercetum*. Dąbrowy w tym kompleksie zajmują zwykle siedliska lasu świeżego. Płynne jest tu przejście między dąbrowami, a grądami; zaznacza się też ekspansja grabu *Carpinus* sp. i leszczyny *Corylus* sp., sugerująca że relacja między tymi typami siedlisk przyrodniczych może mieć też aspekt dynamiczny. Stan ochrony siedliska oceniono jako zły (U2): przyczyną takiej oceny są: brak martwego drewna, liczne gatunki obce, ekspansywna turzyca drżączkowata *Carex brizoides*, niewłaściwa gospodarka wodna, brak odnowienia dębu *Quercus* sp. (w tym kłopoty z odnawianiem sztucznym), jednolity wiek drzewostanów, miejscami duży udział świerka i sosny, ekspansja graba i leszczyny na przesuszone siedliska. Specyficzna jest sytuacja siedliskowo-hydrologiczna kwaśnych dąbrów

w tym obszarze. Większość siedlisk kwaśnych dąbrów w obszarze występuje na płytko zalegających glinach (określone jako siedlisko lasu świeżego i lasu mieszanego świeżego). Wynikiem takiego ukształtowania gleb jest nieistnienie tzw. wód gruntowych, gdyż zasoby wodne uwarunkowane są prawie wyłącznie opadami. Rozwinięta sieć melioracyjna powoduje szybki odpływ wód szczególnie w okresie wiosennym, które by w takich miejscach dłużej stagnowały (na terenach nieleśnych w takich warunkach wykształcają się siedliska zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych na gliniastych glebach, a gatunki charakterystyczne dla nich np. kosaciec syberyjski *Iris sibirica*, mieczyk dachówkowaty *Gladiolus imbricatus*, występują również nad rowami w lasach). W związku z powyższym najczęściej już późną wiosną w lesie brakuje wody co osłabia dojrzałe drzewostany (dodatkowo efektem są infekcje grzybowe, wtórnie opiętek *Agrilus* sp.) i powoduje zamieranie młodych dębów (przesuszenie i infekcje grzybowe).

W obszarze Natura 2000 PLH300041 Ostoja Przemęcka dąbrowa objęta granicami obszaru stanowi fragment większego kompleksu Dąbrów Włoszakowickich. Obecna granica obszaru przecina po granicy województw kompleks starych dąbrów stanowiących biotop jelonka rogacza *Lucanus cervus* – zostało to w ustaleniach Seminarium Biogeograficznego wskazane jako niedostatek sieci, Polska zobowiązała się do powiększenia ostoi tak by objąć cały kompleks dąbrowowy. Jedno monitorowane stanowisko znajduje się w granicach obecnego obszaru Natura 2000, a trzy – na terenie, który ma być do ostoi włączony. Występujące tu dąbrowy są typowo wykształconymi kwaśnymi dąbrowami, z „borówkowym”, albo z bardzo skąpym runem. Stan ochrony został oceniony jako zły (U2) ze względu na: brak martwego drewna. Występuje także antropopresja zbieraczy jagód. Znaczna część krzewinek borówki czernicy *Vaccinium myrtillus* jest niszczone przez mechaniczne zbieranie owoców.

W obszarze Natura 2000 PLH320047 Warnie Bagno kwaśne dąbrowy występują w dwóch formach. Na potorfowych murszach i na glebach glejowo-murszowatych rozwija się zespół *Betulo-Quercetum roboris*, natomiast na wyniesieniach mineralnych spotyka się też płaty typowego *Fago-Quercetum*. Stan dąbrów w obszarze oceniono jako właściwy (FV). Pewnym problemem jest brak martwego drewna w lasach gospodarczych, ale jest on rekompensowany przez dość dobrze wykształcone zasoby martwego drewna w dąbrowach w rezerwach.

Monitoringiem objęto także grupę stanowisk w okolicy Rychtala, poza obszarami Natura 2000. Występują tu dąbrowy typu *Calamagrostio-Quercetum*. Stan dąbrów w tym rejonie zdiagnozowano jako zły (U2), ze względu na brak martwego drewna, silną neofityzację, brak odnowienia.

Podsumowanie wyników dla poszczególnych wskaźników siedliska na stanowiskach i w obszarach w regionie kontynentalnym, z uwzględnieniem zróżnicowania geograficznego

Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa - na większości stanowisk i we wszystkich obszarach z wyjątkiem trzech (Wzgórza Kielczyńskie – U1 i Kemy Rymańskie – U1) kształtowała się właściwie (FV). Spotykano głównie następujące gatunki: śmiałek pogięty *Deschampsia flexuosa*, kostrzewa owcza *Festuca ovina*, jastrzębiec sabaudzki *Hieracium sabaudum*, turzyca pigułkowata *Carex pilulifera*, kosmatka owłosiona *Luzula pilosa*, borówka czarna *Vaccinium myrtillus*, kosmatka gajowa *Luzula luzuloides*, kłosówka miękka *Holcus mollis*, orlica pospolita *Pteridium aquilinum*, pszeniec zwyczajny *Melampyrum pratense*.

Gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy - na większości stanowisk i w większości obszarów kształtowała się właściwie. Zniekształcenia w zakresie tego wskaźnika stwierdzono w obszarach Wzgórza Kielczyńskie, Wzgórza Strzelińskie, Dolina Ilanki, Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie. Kemy Rymańskie oraz Wolin i Uznam. Najgorzej z nich oceniono obszar Wzgórza Kielczyńskie (U2). Nie ma prawidłowości geograficznych, co do ocen tego wskaźnika. Zniekształcenia wiążą się ze zmniejszoną ilością dębu na rzecz sosny, udziałem czeremchy amerykańskiej, robinii akacjowatej, niecierpka drobnokwiatowego.

Udział dębu w drzewostanie - na zdecydowanej większości stanowisk i we wszystkich obszarach poza sześcioma (Wzgórza Kiełczyńskie, Kemy Rymańskie oraz Wolin i Uznam) kształtował się właściwie (FV). Nie ma prawidłowości geograficznych, co do ocen tego wskaźnika.

Udział sosny w drzewostanie – na zdecydowanej większości stanowisk i w większości obszarów kształtował się właściwie (FV). Gorzej oceniano następujące obszary: Wzgórza Kiełczyńskie, Kemy Rymańskie, Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie, Dolina Ilanki oraz Wolin i Uznam. Nie ma prawidłowości geograficznych, co do ocen tego wskaźnika.

Gatunki obce ekologicznie w drzewostanie – wskaźnik na zdecydowanej większości stanowisk i obszarów kształtował się właściwie (FV). Gorzej był jedynie oceniany w dwóch obszarach: Dolina Radwi, Chocieli i Chotli oraz Kemy Rymańskie. Ocena ta wynikała ze sporadycznego występowania świerka i modrzewia na części stanowisk.

Gatunki obce geograficznie w drzewostanie - na zdecydowanej większości stanowisk i w większości obszarów kształtował się właściwie (FV). Jednak w Dolinie Ilanki i w Buczynach Łagowsko-Sulęcińskim problemem (i powodem obniżenia oceny) była liczna obecność obcego tu świerka, a na Wzgórzach Kiełczyńskich – obecność dębu czerwonego.

Martwe drewno (łącznie zasoby) - wskaźnik krytyczny dla oceny struktury i funkcji; na większości stanowisk niezadowolający (U1). Tylko na jednym z obszarów (Jezioro Bukowo) zasoby martwego drewna nie mogły być ocenione jako „właściwe”. W przypadku kwaśnych dąbrów, deficyt martwego drewna zaznacza się znacznie silniej, niż w przypadku innych objętych monitoringiem leśnych siedlisk przyrodniczych (np. grądów subatlantyckich, łęgów).

Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości - wskaźnik krytyczny dla oceny struktury i funkcji; na większości stanowisk zły (U2). Tylko na jednym z obszarów (Jezioro Bukowo) zasoby martwego drewna nie mogły być ocenione jako „właściwe”. W przypadku kwaśnych dąbrów, deficyt martwego drewna zaznacza się znacznie silniej, niż w przypadku innych objętych monitoringiem leśnych siedlisk przyrodniczych (np. grądów subatlantyckich, łęgów).

Wiek drzewostanu (obecność starodrzewu) - na większości stanowisk i w większości obszarów wskaźnik kształtował się właściwie (FV = duży udział starych drzew). Wiele kwaśnych dąbrów to jednowiekowe drzewostany dębowe w wieku 80-100 lat. Najgorzej oceniane obszary to: Wzgórza Kiełczyńskie, Kemy Rymańskie, Ostoja Nietoperzy Gór Sowich, Wolin i Uznam, Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie oraz Dolina Ilanki.

Naturalne odnowienie dębu – stanowiska z właściwą (FV) i niewłaściwą (U1, U2) oceną tego wskaźnika rozłożyły się mniej więcej po połowie. W blisko połowie obszarów odnowienia dębu były właściwe, w siedmiu obszarach (Wzgórza Kiełczyńskie, Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie, Dolina Bielawy, Dąbrowy Obrzyckie, Dolina Radwi, Chocieli i Chotli, Kemy Rymańskie, Wolin i Uznam) niezadowolające, a w jednym obszarze – Dolina Ilanki – złe.

Struktura pionowa i przestrzenna drzewostanu – na większości stanowisk i w większości obszarów wskaźnik kształtował się właściwie (FV). Gorzej oceniane były następujące obszary: Wolin i Uznam, Wzgórza Kiełczyńskie, Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie, Dolina Bielawy, Dąbrowy Obrzyckie, Dolina Ilanki. Wynikało to z uproszczenia struktury wiekowej (jednowarstwowy, jednowiekowy drzewostan).

Ekspansywne gatunki obce w podszycie i runie - na większości stanowisk i w większości obszarów wskaźnik kształtował się właściwie (FV). Jednak, na Wzgórzach Kiełczyńskich i w Dąbrowach Obrzyckich musiał być oceniony jako zły (U2) ze względu na obecność niecierpka drobnokwiatowego *Impatiens*

parviflora, czeremchy amerykańskiej *Padus serotina*, młodych osobników robinii akacjowatej *Robinia pseudoacacia*. Na Wzgórzach Strzelińskich, w Dolinie Ilanki oraz w Buczynach Łagowsko-Sulęcińskich wskaźnik z podobnych powodów przybrał wartość niezadowalającą (U1)

Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie; w tym gatunki nitrofilne, okrajkowe, porębowe, w tym trzcinnik piaskowy, jeżyny - na większości stanowisk i w większości obszarów wskaźnik kształtował się właściwie (FV). Gorzej oceniono następujące obszary: Wzgórza Kiełczyńskie (U2), Wzgórza Strzelińskie (U1) i Kemy Rymańskie (U1). Zła ocena wynikała z ekspansji perzu *Agropyron repens*, trzcinnika piaskowego *Calamagrostis epigeios*, jeżyn i malin.

Różnorodność występujących mchów, grzybów, ptaków lub owadów (jeżeli są takie dane lub obserwacje) – dla większości stanowisk i obszarów ten wskaźnik był nieokreślony; tam gdzie go oszacowano dominowały (zarówno na poziomie stanowiska, jak i obszaru) oceny niezadowalające (U1). W najlepiej ocenionych obszarach wskazywano na dużą różnorodność mszaków, porostów i grzybów (np. występowanie *Geastrum* sp. i *Ramalina* sp.) oraz nietoperzy.

Mechaniczne zniszczenia runa i gleby – odnotowano aż na 12 stanowiskach i w czterech przypadkach problem ten jest istotny w skali obszaru: Wzgórza Kiełczyńskie, Wolin i Uznam, Kemy Rymańskie oraz Dolina Radwi, Chocieli i Chotli.

Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie) - na większości stanowisk i w większości obszarów wskaźnik kształtował się właściwie (FV), choć na 10 stanowiskach stwierdzono zniekształcenia. W dwóch obszarach Natura 2000 (Dobromierz, Kemy Rymańskie) problem ten jest istotny w skali obszaru. Wynikało to m.in. z przekształcenia runa wyniku intensywnego zgryzania przez muflony i zwierzynę płową.

Tab. 2. Zestawienie ocen wskaźników opisujących specyficzną strukturę i funkcje siedliska 9190 na badanych stanowiskach w regionie kontynentalnym (wartości w tabeli oznaczają liczbę stanowisk).

Wskaźniki	Ocena		
	FV	U1	U2
Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa	85	19	3
Ekspansywne gatunki obce w podszybie i runie	87	16	16
Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie; w tym gatunki nitrofilne, okrajkowe, porębowe, w tym trzcinnik piaskowy, jeżyny	80	21	6
Gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy	70	28	9
Gatunki obce ekologicznie w drzewostanie	88	19	0
Gatunki obce geograficznie w drzewostanie	92	12	3
Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie)	92	27	2
Martwe drewno (łączone zasoby)	21	31	55
Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości	20	24	63
Naturalne odnowienie dębu	43	50	16
Różnorodność występujących mchów, grzybów, ptaków lub owadów (jeżeli są takie dane lub obserwacje)	23	39	7
Struktura pionowa i przestrzenna drzewostanu	54	44	9
Udział dębu w drzewostanie	86	14	7
Udział sosny w drzewostanie	82	20	5
Wiek drzewostanu (obecność starodrzewu)	56	40	11

Zniszczenia runa i gleby	88	18	0
--------------------------	----	----	---

Tab. 3. Zestawienie ocen wskaźników opisujących specyficzną strukturę i funkcje siedliska 9190 na badanych obszarach N2000 w regionie kontynentalnym (wartości w tabeli oznaczają liczbę monitorowanych obszarów).

Wskaźniki	Ocena		
	FV	U1	U2
Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa	18	3	0
Ekspansywne gatunki obce w podszybie i runie	14	4	3
Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie; w tym gatunki nitrofilne, okrajkowe, porębowe, w tym trzcinnik piaskowy, jeżyny	16	4	1
Gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy	10	10	1
Gatunki obce ekologicznie w drzewostanie	17	4	0
Gatunki obce geograficznie w drzewostanie	16	4	1
Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie)	19	2	0
Martwe drewno (łącznie zasoby)	1	9	11
Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości	1	7	13
Naturalne odnowienie dębu	10	10	1
Różnorodność występujących mchów, grzybów, ptaków lub owadów (jeżeli są takie dane lub obserwacje)	3	12	1
Struktura pionowa i przestrzenna drzewostanu	9	10	1
Udział dębu w drzewostanie	15	6	0
Udział sosny w drzewostanie	12	9	0
Wiek drzewostanu (obecność starodrzewu)	10	8	3
Zniszczenia runa i gleby	17	4	0

Analiza i podsumowanie wyników dla poszczególnych parametrów opisujących siedlisko na poziomie stanowisk i obszarów w regionie kontynentalnym, z uwzględnieniem zróżnicowania geograficznego

Powierzchnia siedliska na blisko połowie stanowisk (47 %) była oceniana jako FV, a na pozostałych stanowiskach dominowały oceny U1 - ze względu na fakt, że występowanie siedliska było tam ograniczone do małych, pofragmentowanych płatów w ramach potencjalnej biochory. Również w wielu obszarach parametr ten również był oceniany jako niezadowolający (U1) lub zły (U2). Najgorzej (U2) oceniono obszary: Wzgórza Kiełczyńskie, Wzgórza Strzeleńskie, Dolina Ilanki, Dąbrowy Obrzyckie, Ostoje Nietoperzy Gór Sowich oraz Dolina Noteci.

Struktura i funkcja: aż na 24 stanowiskach została oceniona jako zła – odpowiadały za to: brak martwego drewna, neofityzacja, brak odnowienia, inne zniekształcenia. Z kolei na 17 stanowiskach parametr oceniono na FV.

Na poziomie obszarów tylko 2 z nich uzyskały ocenę FV – Warnie Bagno i Jezioro Bukowo, natomiast aż 6 obszarów ocenę złą: Dąbrowy Krotoszyńskie, Dolina Noteci, Ostoja Nietoperzy Gór Sowich, Ostoja Przemęcka, Wzgórza Kiełczyńskie, Wzgórza Strzeleńskie.

Perspektywy ochrony: na 42 stanowiskach ocenione jako właściwe (FV), ale aż na 58 jako niezadowolające – głównie ze względu na brak odnowienia i neofityzację. Na poziomie obszarów – ocenę właściwą (FV) otrzymały dąbrowy w Warnim Bagnie, Uroczyska Puszczy Drawskiej, Jezioro Bukowo, Góry i Pogórze Kaczawskie, Góry Bardzkie oraz Dolina Bielawy. Parametr ten uzyskał złą ocenę na obszarach: Wzgórza Kiełczyńskie, Wzgórza Strzeleńskie, Dąbrowy Krotoszyńskie.

Ocena ogólna: zarówno na poziomie stanowisk jak i obszarów, dominują oceny niezadowolające (U1) – jest to konsekwencja ocen parametru „struktura i funkcja” lub „perspektywy ochrony”. Tylko w dwóch obszarach Natura 2000 (Warnie Bagno i Jezioro Bukowo) ogólny stan kwaśnych dąbrów oceniono jako właściwy – przy czym należy pamiętać, że dotyczy to specyficznego podtypu dąbrów nadmorskich.

Tab. 4. Podsumowanie ocen stanu zachowania siedliska przyrodniczego 9190 na badanych stanowiskach w regionie kontynentalnym.

Stanowiska	Oceny			
	Powierzchnia siedliska	Specyficzna struktura i funkcje	Perspektywy ochrony	Ocena ogólna
Atanazewo (Dąbrowy Obrzyckie)	U1	U1	FV	U1
Babi Dół	FV	U1	U1	U1
Byszewice	U2	U1	U1	U2
Chruszczyny	FV	U2	U1	U2
Czaplice	U1	U2	U1	U2
Daniele (Dąbrowy Obrzyckie)	U1	U1	U1	U1
Dargobądz	U2	U1	U1	U1
Dąbrowa w Korytach I	U1	U1	U1	U1
Dąbrowa w Korytach II	U1	U1	U1	U1
Dąbrowa w Korytach III	U1	U2	U1	U2
Dąbrowa w Korytach IV	U1	U1	U1	U1
Dąbrowy Gubińskie I	FV	U1	U1	U1
Dąbrowy Gubińskie II	FV	U1	U1	U1
Dąbrowy Gubińskie III	FV	U1	U1	U1
Dąbrowy Gubińskie IV	FV	U1	U1	U1
Dąbrowy Krzymowskie - Kuropatniki	FV	FV	FV	FV
Dąbrowy Krzymowskie - Rezerwat	FV	FV	FV	FV
Dąbrowy Krzymowskie 2	FV	U1	FV	U1
Dąbrowy Krzymowskie 3	FV	U1	FV	U1
Dębica 1	FV	U1	U1	U1
Dębica 2	U1	U1	U1	U1
Dębniki/Biały Kościół 1	U2	U2	U2	U2
Dębniki/Biały Kościół 2	U2	U2	U2	U2
Dębolas	FV	U1	U1	U1
Dębowa Góra I	U1	U1	U1	U1
Dębowa Góra II	U1	U2	U1	U2

Dębowa Góra III	U1	U1	U1	U1
Dębowa Góra IV	U1	U1	U1	U1
Dębowiec	U2	U1	U1	U2
Dolina Czyżynki	U1	U1	U1	U1
Dolina Ilanki I	U1	U1	U1	U1
Dolina Ilanki II	U2	U1	U1	U2
Gace	U1	U1	U1	U1
Giżałki 1	U1	U1	U1	U1
Giżałki 2	U2	U1	U1	U2
Gozdnica	U1	U1	U1	U1
Góra Dębień	FV	FV	FV	FV
Góra Kruczy	U1	U1	U1	U1
Góra Swarna	U1	U1	FV	U1
Góra Szczytna	U2	U2	U2	U2
Grabnik	U1	U1	FV	U1
Grochowo	FV	U2	U1	U2
Jamno	U2	U2	U1	U2
Janowiec	FV	FV	FV	FV
Kamica	U2	U1	U1	U2
Kamieniołom	U2	U2	U1	U2
Kończaków 1	FV	FV	FV	FV
Kończaków 2	FV	FV	FV	FV
Kompleks leśny k. Kalinowic Górnych	U1	U1	U2	U2
Kompleks leśny k. Skalic	U2	U2	U2	U2
Kompleks leśny k. Sulistrowic 1	U1	U1	FV	U1
Kompleks leśny k. Sulistrowic 2	U2	U2	FV	U2
Krasne Łączki	U1	U1	U1	U1
Las Włoszakowicki I	FV	U2	FV	U2
Las Włoszakowicki II	FV	U2	U1	U2
Las Włoszakowicki III	FV	U2	FV	U2
Las Włoszakowicki IV	FV	U2	U1	U2
Lisiura	U1	U1	FV	U1
Łagowskie	U1	U1	U1	U1
Łagowskie II	U1	U1	U1	U1
Łągów Lubuski	U1	U1	U1	U1
Łązy 1	FV	FV	FV	FV
Łązy 2	FV	FV	FV	FV
Łokciowe	FV	U1	U1	U1
Ługi w Puszczy Drawskiej	FV	U1	U1	U1
Łunowo	FV	U2	U1	U2
Małobór	FV	U1	U1	U1
Mieszkowicka Dąbrowa	FV	U1	FV	U1
Myślibórz	U1	U1	FV	U1
Olszak 1	FV	FV	FV	FV
Olszak 2	FV	FV	FV	FV
Parowa 1	U1	U1	U1	U1

Parowa 2	U2	U1	U1	U2
Piekietko	FV	FV	FV	FV
Piława	FV	U1	FV	U1
Pokrzywna	U1	U1	FV	U1
Półwysep Dębowy w Drawieńskim Parku Narodowym	FV	FV	FV	FV
Przy Świetlistej Dąbrowie (Dąbrowy Obrzyckie)	FV	U1	FV	U1
Przy Torze (Dąbrowy Obrzyckie)	U2	U1	FV	U2
Raków	U1	U1	U1	U1
Rezerwat Cisy	U1	U1	FV	U1
Roszki	FV	U2	U1	U2
Różopole	FV	U2	U1	U2
Rychtal I	FV	U2	U1	U2
Rychtal II	FV	U2	U1	U2
Sarbinowo w Puszczy Drawskiej	FV	U1	U1	U1
Sierakowo 1	FV	U1	FV	U1
Sierakowo 2	FV	U1	FV	U1
Stanisławów	FV	FV	FV	FV
Stare Kurowo w Puszczy Drawskiej	FV	U1	FV	U1
Śródzieżerze Marta-Płociowe w Drawieńskim Parku Narodowym	FV	U2	U2	U2
Świętouść	FV	FV	FV	FV
Świny bezimienne wzniesienie	U1	U1	FV	U1
Taczanów	FV	U2	U1	U2
Templewko	U1	U1	U1	U1
Uroczyska Kujańskie I	U1	U1	U1	U1
Uroczyska Kujańskie II	U1	U1	U1	U1
Uroczyska Kujańskie III	U1	U1	U1	U1
Uroczyska Kujańskie IV	U1	U1	U2	U2
Warnie Bagno - Książęca Tablica	FV	U2	FV	U2
Warnowo	U1	U1	U1	U1
Wąwóz Lipy	FV	FV	FV	FV
Wierzchomińskie Bagno	FV	FV	FV	FV
Wieżyca	U1	U1	FV	U1
Winna Góra	U1	U1	FV	U1
Wzniesienie nad zbiornikiem Dobromierz	FV	FV	FV	FV
Zagórze	U1	U1	FV	U1
Suma ocen	FV – 50 U1 – 42	FV – 17 U1 – 66	FV – 42 U1 – 58	FV – 17 U1 – 57

	U2 – 15	U2 – 24	U2 – 7	U2 – 33
--	---------	---------	--------	---------

Tab. 5. Podsumowanie ocen stanu zachowania siedliska przyrodniczego 9190 na badanych obszarach w regionie kontynentalnym.

Obszary	Oceny			
	Powierzchnia siedliska	Specyficzna struktura i funkcje	Perspektywy ochrony	Ocena ogólna
Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie	U1	U1	U1	U1
Dąbrowy Krotoszyńskie	FV	U2	U2	U2
Dąbrowy Obrzyckie	U2	U1	U1	U2
Dobromierz	FV	U1	U1	U1
Dolina Bielawy	FV	U1	FV	U1
Dolina Ilanki	U2	U1	U1	U2
Dolina Noteci	U2	U2	U1	U2
Dolina Radwi, Chocieli i Chotli	U1	U1	U1	U1
Góry Bardzkie	FV	U1	FV	U1
Góry i Pogórze Kaczawskie	FV	U1	FV	U1
Jezioro Bukowo	FV	FV	FV	FV
Kemy Rymańskie	U1	U1	U1	U1
Masyw Ślęzy	FV	U1	U1	U1
Ostoja Nietoperzy Gór Sowich	U2	U2	XX	U2
Ostoja Przemęcka	FV	U2	U1	U2
Uroczyska Puszczy Drawskiej	U1	U1	FV	U1
Warnie Bagno	FV	FV	FV	FV
Wolin i Uznam	U1	U1	U1	U1
Wzgórza Kiełczyńskie	U2	U2	U2	U2
Wzgórza Strzelińskie	U2	U2	U2	U2
Podsumowanie ocen	FV – 9 U1 – 5 U2 – 6	FV – 2 U1 – 12 U2 – 6	FV – 6 U1 – 10 U2 – 3 XX – 1	FV – 2 U1 – 10 U2 – 8

Analiza i podsumowanie zagrożeń i oddziaływań dla siedliska przyrodniczego dla regionu kontynentalnego

Tab. 6. Podsumowanie oddziaływań na stanowiskach badanych siedlisk przyrodniczych dla regionu kontynentalnego.

Kod	Oddziaływanie	Wpływ pozytywny			Wpływ negatywny		
		A	B	C	A	B	C
102	Koszenie / ścinanie					1	
160	Gospodarka leśna - ogólnie				5	19	16

162	Sztuczne plantacje				2	1	
163	Odnawianie lasu po wycince (nasadzenia)					1	
164	Wycinka lasu					1	
166	Usuwanie martwych i umierających drzew				7	24	32
424	Inne odpady					1	
501	Ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe					1	
502	Drogi, autostrady						1
503	Linie kolejowe, w tym TGV						
622	Turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotywowanych						1
702	Zanieczyszczenie powietrza						4
810	Odwadnianie					1	
944	Sztorm, cyklon					1	
950	Ewolucja biocenotyczna						1
952	Eutrofizacja					1	
954	Inwazja gatunku	1			3	4	1
976	Szkody wyrządzane przez zwierzynę łowną				5	1	1

Analiza zagrożeń i oddziaływań dla siedliska przyrodniczego dla regionu kontynentalnego

Najpowszechniejszy jest zespół oddziaływań związanych z gospodarką leśną. Gospodarkę leśną jako taką oceniano negatywnie albo neutralnie, jednoznacznie negatywne są natomiast takie jej elementy, jak usuwanie drzew martwych i zamierających oraz „plantacyjne” nasadzenia gatunkami niezgodnymi ze składem kwaśnych dąbrów (np. uprawy sosnowe, świerkowe, fragmentujące potencjalne biochory dąbrów).

Istotne pod względem częstości występowania są oddziaływania od zwierzyny, hamujące głównie odnowienie drzew. Stosunkowo częste jest też zagrożenie neofityzacją. Zwraca natomiast uwagę fakt, że bardzo rzadko odnotowywano oddziaływania związane ze składowaniem odpadów i zaśmiecaniem (które często notuje się np., w grądach).

Zestawienie danych o gatunkach obcych na stanowiskach

Stanowisko	Obszar	Obserwowane gatunki obce	
		Gatunki obce	Ocena wskaźnika „obce gatunki inwazyjne” na stanowisku
Atanazewo (Dąbrowy Obrzyckie)	PLH300003 Dąbrowy Obrzyckie	Czeremcha amerykańska - <i>Padus serotina</i>	U1
Chruszczyny	PLH300002 Dąbrowy Krotoszyńskie	Niecierpek drobnokwiatowy <i>Impatiens parviflora</i>	U2
Chruszczyny	PLH300002 Dąbrowy Krotoszyńskie	Sit chudy <i>Juncus tenuis</i>	U2
Chruszczyny	PLH300002 Dąbrowy Krotoszyńskie	Czeremcha amerykańska <i>Padus serotina</i>	U2
Daniele (Dąbrowy Obrzyckie)	PLH300003 Dąbrowy Obrzyckie	Niecierpek drobnokwiatowy - <i>Impatiens parviflora</i>	U2
Daniele	PLH300003 Dąbrowy	Czeremcha amerykańska -	U2

(Dąbrowy Obrzyckie)	Obrzyckie	<i>Padus serotina</i>	
Daniele (Dąbrowy Obrzyckie)	PLH300003 Dąbrowy Obrzyckie	Dąb czerwony - <i>Quercus rubra</i>	U2
Dębniaki/Biały Kościół 1	PLH020074 Wzgórza Strzelińskie	Niecierpek drobnokwiatowy - <i>Impatiens parviflora</i>	U2
Dębniaki/Biały Kościół 2	PLH020074 Wzgórza Strzelińskie	Niecierpek drobnokwiatowy - <i>Impatiens parviflora</i>	FV
Dolina Czyżynki	PLH020034 Dobromierz	Niecierpek drobnokwiatowy - <i>Impatiens parviflora</i>	FV
Dolina Ilanki I	PLH080009 Dolina Ilanki	Robinia akacjowata - <i>Robinia pseudacacia</i>	U2
Góra Kruczy	PLH020034 Dobromierz	Niecierpek drobnokwiatowy - <i>Impatiens parviflora</i>	FV
Góra Swarna	PLH020037 Góry i Pogórze Kaczawskie	Niecierpek drobnokwiatowy - <i>Impatiens parviflora</i>	FV
Grabnik	PLH020034 Dobromierz	Niecierpek drobnokwiatowy - <i>Impatiens parviflora</i>	U1
Grochowo	PLH080008 Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie	Niecierpek drobnokwiatowy - <i>Impatiens parviflora</i>	U1
Kamieniołom	PLH020021 Wzgórza Kiełczyńskie	Dąb czerwony - <i>Quercus rubra</i>	U2
Kamieniołom	PLH020021 Wzgórza Kiełczyńskie	Robinia akacjowata - <i>Robinia pseudacacia</i>	U2
Kompleks leśny k. Kalinowic Górnych	PLH020074 Wzgórza Strzelińskie	Niecierpek drobnokwiatowy - <i>Impatiens parviflora</i>	FV
Kompleks leśny k. Skalic	PLH020074 Wzgórza Strzelińskie	Niecierpek drobnokwiatowy - <i>Impatiens parviflora</i>	FV
Kompleks leśny k. Sulistrowic 1	PLH020040 Masyw Ślęży	Niecierpek drobnokwiatowy - <i>Impatiens parviflora</i>	FV
Kompleks leśny k. Sulistrowic 2	PLH020040 Masyw Ślęży	Niecierpek drobnokwiatowy - <i>Impatiens parviflora</i>	FV
Przy Świątlistej Dąbrowie (Dąbrowy Obrzyckie)	PLH300003 Dąbrowy Obrzyckie	Niecierpek drobnokwiatowy - <i>Impatiens parviflora</i>	U2
Przy Świątlistej Dąbrowie (Dąbrowy Obrzyckie)	PLH300003 Dąbrowy Obrzyckie	Czeremcha amerykańska - <i>Padus serotina</i>	U2
Przy Torze (Dąbrowy Obrzyckie)	PLH300003 Dąbrowy Obrzyckie	Niecierpek drobnokwiatowy - <i>Impatiens parviflora</i>	U2
Przy Torze (Dąbrowy Obrzyckie)	PLH300003 Dąbrowy Obrzyckie	Czeremcha amerykańska - <i>Padus serotina</i>	U2
Rezerwat Cisy	PLH320053 Dolina Bielawy	Niecierpek drobnokwiatowy - <i>Impatiens parviflora</i>	FV

Rożki	PLH300002 Dąbrowy Krotoszyńskie	Niecierpek drobnokwiatowy <i>Impatiens parviflora</i>	U2
Rożki	PLH300002 Dąbrowy Krotoszyńskie	Szczawik Dillena <i>Oxalis dillenii</i>	U2
Różopole	PLH300002 Dąbrowy Krotoszyńskie	Szczawik Dillena <i>Oxalis dillenii</i>	U1
Rychtal II	Poza obszarami Natura 2000	Niecierpek drobnokwiatowy <i>Impatiens parviflora</i>	U2
Rychtal II	Poza obszarami Natura 2000	Dąb czerwony <i>Quercus rubra</i>	U2
Swiny bezimienne wzniesienie	PLH020037 Góry i Pogórze Kaczawskie	Niecierpek drobnokwiatowy - <i>Impatiens parviflora</i>	FV
Templewko	PLH080008 Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie	Niecierpek drobnokwiatowy - <i>Impatiens parviflora</i>	U1
Wąwóz Lipy	PLH020037 Góry i Pogórze Kaczawskie	Niecierpek drobnokwiatowy - <i>Impatiens parviflora</i>	FV
Wzniesienie nad zbiornikiem Dobromierz	PLH020034 Dobromierz	Niecierpek drobnokwiatowy - <i>Impatiens parviflora</i>	U1

Najpospolitszym inwazyjnym gatunkiem obcym jest niecierpek drobnokwiatowy. Jego udział na różnych stanowiskach jest jednak rozmaity – od pojedynczych osobników, których występowanie nie wpływa na inne gatunki runa i nie było traktowane jako przesłanka obniżenia oceny stanu ekosystemu, po zwarte porastanie dna lasu.

Inne obce gatunki spotkane w kwaśnych dąbrowach to: czeremcha amerykańska *Padus serotina*, dąb czerwony *Quercus rubra*, sit chudy *Juncus tenuis*, szczawik Dillena *Oxalis dillenii*. Ich udział z reguły nie jest masowy.

Najbardziej „zneofityzowane” obszary Natura 2000 to Dąbrowy Obrzyckie, w którym, w kwaśnych dąbrowach występują dość powszechnie trzy z czterech wymienionych wyżej gatunków, a także Dąbrowy Krotoszyńskie.

Najbardziej „zneofityzowany” obszar Natura 2000 to Dąbrowy Krotoszyńskie.